

גוט שבת

GutSábész

21. évfolyam 34. szám • Ára: 330 HUF • כ"ה

KIADJA: CHABAD-LUBAVICS ZSIDÓ NEVELÉSI ÉS OKTATÁSI EGYESÜLET

Gyertyagyújtás Budapesten: 19:39 • כ"ה ניסן תשע"ט • 2019. 5. 3. • פרשת אחרי • Szombat kimenetele: 20:52

Az ima szavával felelünk a rasszizmusra

Magyar idő szerint szombaton késő este emberéletet is követelő rasszista lövöldözés volt a dél-kaliforniai San Diego mellett fekvő Poway város Chábád zsinagógájában. A közösségre peszách utolsó napján csapott le a gyilkos tinédzser, egy 19 éves fiú. A lövöldözésben életét veszítette a hatvan éves *Lori Gilbert Kaye*, aki a Mázkir imára igyekezett, hogy megemlékezhessen a nemrég elhunyt édesanyjáról.

Megsérült a közösség rabbija, *Yisroel Goldstein*, aki éppen az ünnepi dróságát készült volna elmondani – a rabbi vérző kezét elszorítva futott, hogy kimene-kíthesse a díszteremben játszó gyermekeket, közöttük a négy és fél éves unokáját. A menekítésben segítségére sietett *Almog Peretz*, akit ekkor talált el golyó a

nyolc éves unokahúgával, *Noya Dahannal* egyetemben. Goldstein rabbi, aki szemtől szembe került a támadóval, azt mondta, hogy nem látta, hogy a fiúban maradt volna az Örökkévalótól kapott lélek szikrája is – csak az Isteni gondviselésnek köszönhetik, hogy a gépfegyver beragadt és többen nem estek áldozatul.

A sebesültek, hála az Örökkévalónak, már otthonukban gyógyulnak, de a rabbi egyik mutatóujját amputálni kellett.

Amikor *Donald Trump* amerikai elnök elítélte a támadást, valószínűnek tartotta, hogy gyűlöletből elkövetett bűntettéről lehet szó. A fiú rasszizmusát erősíti, hogy egy internetes oldalon példaképei között említette a március 15-ei christchurch-i

mecset merényletét – aki ötven muszlimot, közöttük nőket és gyerekeket gyilkolt meg –, továbbá Adolf Hitlert.

Lori Gilbert asszony hét-fői temetésén Goldstein rabbi hangsúlyozta, hogy a közösségük egyik oszlopos tagját veszítették el, „aki helyettük kapta a halálos golyót” – ha ő nem próbálja meg feltartani a merénylet, akkor még több ártatlan ember eshetett volna áldozatul. A rabbi végül azza fejezte be beszédét, hogy „*ám Jisráél cháj!*” – Izrael népe él és nem engedi megfélemlíteni magát, ezért arra kérte a világ zsidóit, hogy most sábeszkor, péntek este és szombaton, aki csak teheti, menjen el zsinagógába imádkozni, így tisztelve Lori Gilbert és a gyűlölet többi áldozat előtt.

Yisroel Goldstein rabbi Lori Gilbert temetésén

Újra sábaton Ráckeven!

Ha egy igazi sábesz keretében emlékezetes hétvégét szeretnél kellemes környezetben, jó társaságban, családi hangulatban eltölteni, akkor Ráckeve a legjobb választás. A négycsillagos wellness hotel, a felejthetetlen sábat hangulat, az érdekes előadások és gyerekprogramok egyszerre adnak kikapcsolódást testnek és léleknek.

Téma: Izrael – Minden, amit a Szentföldről tudni kell

Időpont: május 17-19.

Részvételi díj: 15 000 Ft felnőtteknek, 10 000 Ft diákoknak, 6 éves korig ingyenes (az ár péntektől vasárnapig értendő)

Helyszín: Duna Relax & Event Hotel****

(Ráckeve, Dömsödi út 1.)

Jelentkezés és további információ: 268-0183 vagy a posta@zsido.com címen.

Elindult a jelentkezés az AlefKids nyári napközis táborára

Sun & Fun nyári angol napközis 2019. augusztus 5-30.

Ne csak tanulj, beszélj is angolul!

Az AlefKids minőségi gyermekprogramjai nyáron sem szünetelnek!

Nyári angolnyelvű napközis indítunk Óbudán **2019. augusztus 5-30.** között szakképzett pedagógusok, angol anyanyelvi tanár vezetésével. Akár egy hétre is jelentkezhetsz!

Jelentkezés: május 31-ig

10% kedvezmény!

Teljes hónap: 126.000 Ft

Egy tetszőleges hét: 45.000 Ft

Május 31. után jelentkezőknek: Egy hónap: 140.000 Ft

Egy tetszőleges hét: 50.000 Ft

Jelentkezz most!

alefkids@gmail.com

www.alefkids.hu

+36305451864

Hetiszakasz

A mindennapi zsidó élet

Az első szakaszunk – *Ácháremot* (3Mózes 16-18.) – a jom kipuri Szentély-szertartás módzatait, áldozatait ismerteti, elsősorban azt a gyakorlatot, hogy a szolgálattevő főpap ún. „bűnbakot” küld a pusztaság-

ba, aki „magával viszi Izrael népeinek vétkeit”. Ezenfelül a szakasz – amit gyakran együtt olvasunk a következő, Ködosim, szakasszal – a zsidó élet szentségéről tárgyal, ezzel kapcsolatban előírásokat tartalmaz.

Zsidó híradó

Csak parancsot teljesítettek?

A magyar közigazgatás felelőssége a deportálásokban

A fenti címen, több mint száz érdeklődő mellett rendezte meg a Milton Friedman Egyetem és a Magyar Zsidó Történelmi Intézet legutóbbi konferencia-beszélgetését, egy budapesti rendezvényház dísztermében. Az elhangzottakból idézünk röviden.

Szécsényi András PhD, történész, az MFE Zsidó Történelmi Intézet tudományos főmunkatársa felhívta a figyelmet arra a szomorú tényre, hogy ha a magyar közigazgatási szervek kevésbé proaktív módon vettek volna részt a deportáció megszervezésében, akkor a vidéki zsidók mintegy fele megmenekülhetett volna a biztos haláltól. *Gecsényi Lajos* levéltáros, egyetemi tanár említette meg, hogy a zsidóellenes intézkedésekkel a szociális feszültséget akarták enyhíteni. Habár az antiszemita propaganda átítatta a hivatalokat, néhányan ott is emberségesek maradtak, igaz az ő

életmentési kísérleteiket gyakran akadályozták a folyamatos besúgások – emlékeztetett *Ungváry Krisztián* történész. *Kovács Tamás* PhD, a Holocaustuszt Dokumentációs Központ és Emlékhely igazgatója arról is beszélt, hogy a gettók felszámolása után a magyar népesség aktívan részt vett a hátrahagyott értékek elrablásában – „inkább mi vegyük el, mint a németek” alapon.

Az érzékeny téma máig sok szempontból kibeszéltetlen, de a beszélgetésen résztvevő történészek egy lépéssel közelebb vitték a hallgatóságot a kérdéskör megértéséhez és átlátásához. Ez és a korábbi pódiumbeszélgetések is visszanezhetők az intézet Facebook oldalán.

Forrás: Magyar Zsidó Történelmi Intézet

Lehet túlzottan szeretni?

Az eddigi tapasztalataink alapján igen. A házasságokat éppen annyiszor teszi tönkre a túlzott, másikat megfojtó szeretet, mint a szeretetnélküliség.

Társas lények vagyunk, s néha már annyira sóvárgunk egy másik emberi lényhez fűző kötelekre, hogy elfelejtjük: ahhoz hogy a szeretet tartós legyen, bizonyos korlátok közé kell szorítsuk érzéseinket. Mikor a szenvedélynek határokat szabunk, kapcsolatunk virágzik. Mikor pedig féktelenül gázolunk át minden korlátot, a szeretet hamar kiég.

A Tóra harmadik könyve számol be Nádáv és Ábihi papok haláláról, amelyet a nagy misztikus bölcs, Chájim ibn Attar rabbi magyarázata szerint a túlzott szeretetük idézett elő.

Az évben egyszer, Jom kipur napján, a főpap a Szentély legbelső kamrájába lépett, a szentek szentjébe, hogy ott különleges áldozatot mutasson be az Örökkévalónak. Ezen jeles alkalom – amikor is a legmagasabb spirituális szinten álló embernek a világ legszentebb helyén kellett bemutatnia a legszentebb szolgálatot –, ráadásul az év legszentebb napján – az Istenhez

való közelség legmagasabb szintjét jelentette. Ez testesítette meg az Isten-szolgálatnak és az ember-Isten kapcsolatának a csúcását.

Nádáv és Ábihi, bár papok voltak, de nem főpapok és bár az alkalom valóban különleges volt, de nem Jom kipur. Áron fiainak az Isten iránti vágyakozása azonban olyan méreteket öltött, hogy képtelenek voltak beérni kevesebbel, mint a legtöbb, amit ember elérhet. Bár Isten megtiltotta nekik, ők még közelebb akartak Hozzá kerülni. A tragikus eredmény pedig már ismert.

A boldog, kiegyensúlyozott házasság sem más, mint az Istennel való kapcsolatunk: egyfelől táplálunk, másfelől azonban tudnunk kell, hogy miként zabolázzuk meg ezt a szenvedélyt.

Valamennyi kapcsolat sarokköve, hogy szeretetünket ne csupán úgy fejezzük ki, ahogy az nekünk tetszik, hanem úgy, ahogy azt a másik kapni szeretné. Szeressünk okosan, és ne essünk Áron fiainak hibájába!

Kovács Jichak rabbinövendék cikke Yanki Tauber rabbi írása nyomán

A TETT A LÉNYEG

EMIH technikai szám: 1287

Egyházi 1%

www.zsido.com

Imaidők a következő hétre:

Talmud Egylet – Sász Chevra Zsinagóga

(VI., Vasvári Pál u. 5.)

Szombat: 8.45 Hetiszakasz-tanulás;

9.15 Reggeli ima, majd *Kidus*;

19.30 Délutáni ima, majd *szeudá slisit*

Vasárnap-csütörtök: 8.00 Reggeli ima

19.50 Délutáni-esti ima (a Keren Orban)

Péntek: 18.30 **Szellemi karbantartás**

(Oberlander Báruch rabbi előadása);

19.30 *Kábálát Sábát*, majd *Kidus* és vacsora

Óbudai Zsinagóga

(III., Lajos utca 163.)

Szombat: 9.15 Hetiszakasz

a kabbala tükrében

10.00 Reggeli ima, majd *Kidus*

Hétfő-péntek (munkanapokon):

6.30 Reggeli ima

Péntek: 18.00 Tanulás

18.30 *Kábálát Sábát*,

majd *Kidus*

Budavári Zsinagóga

(I., Táncsics M. u. 26.)

Szombat:

9.30 Reggeli tanulás

(zsidó misztika)

10.00 Reggeli ima,

majd *Kidus*

Péntek: 18.00 Tanulás;

Faith Áser rabbi előadása;

19.00 Szombatfogadás, *Kidus*

Velem és a Rebbével történt A Rebbe által indított láncreakció

Amikor a Rebbe küldötteiként az észak-karolinai Charlotte-ba költöztünk a feleségemmel, az első dolgunk az volt, hogy óvodát létesítsünk. Az intézmény nagyon népszerűvé vált, és néhány év elmúltával már annyian jelentkeztek, hogy új épület után kellett néznünk.

Abban az időben – 1985 végén – a városi zsidó közösség Shalom Park néven egy nagy közösségi területet alakított ki, ahol állt egy régi épület is. Abban szerettük volna létrehozni az intézményünket, ám azt a választ kaptuk, hogy ez nem lehetséges. Mindenáron szerettük volna megszerezni az épületet, de csak elutasításban volt részünk. A tanévnnyitáig már csak két hét volt hátra, és még mindig nem volt épületünk.

Nem tudtuk, mihez fogjunk, így a feleségem levelet írt a Rebbének. A levélben leírta, hogy tanácstalanok vagyunk, nem tudjuk elkezdni a tanévet, nincs mit mondanunk a szülőknél és félünk, hogy a gyerekek oktatása veszélybe kerül. Tanácsot és áldást kért a Rebbétől.

A feleségem csütörtökön küldte el a levelet. Hétfőn már csörgött a telefon. Apám volt az, Leibel Groner rabbi, a Rebbe titkára. Amikor a feleségem felvette a kagylót, apám azt mondta, hogy vegyen a kezébe egy tolat és írja le a Rebbe üzenetét, ami így szólt: „Isten gondoskodni fog minden szükséges dologról. Ti pedig mindig örömteli hírekről számoljatok be!”.

Nagyon megörültünk, és nyomban elkezdtük feltárcsázni a szülőket a jó hírről: „Mázél tov, van helyünk!”. Ők természetesen megkérdezték: „Hol?”, amire így feleltünk: „Azt még nem tudjuk, de az biztos, hogy lesz helyünk. Ha a Rebbe azt ígérte, hogy Isten gondoskodni fog minden szükséges dologról, akkor nyilván lesz helyünk is!”.

Ezt követően felhívtam a legnagyobb támogatómat, Marshall Rauch szenátort, aki azt ajánlotta, hogy forduljunk ismét a zsidó közösség alapítványához a Shalom Parkban lévő épület ügyében és mondjuk azt, hogy már találtunk egy másik helyet, de aunk nekik még egy utolsó esélyt. Így is tettem. Felhívtam a hitközség ügyvédjét és előadtam neki a fentieket.

Az ügyvéd erre így felelt: „Tudja, mit, Groner rabbi? Átgondoltam az ügyet, és úgy döntöttem, hogy önöknek adhatjuk azt az épületet. Még öt bizottságnak rá kell bólintania, de szerintem menni fog a dolog”.

Öt nappal később megkaptuk az épületet, éppen, ahogy a Rebbe megígérte.

Yossi Groner rabbi és felesége Mariasha
1980 óta vezetik a charlotte-i
Chábád-központot. Az interjú
2013 májusában készült.

Az egyik tanárunk felhívott minket a tanévnnyitó előtt: „Nagyon örülök, hogy végül megkaptuk az épületet, de hadd kérdezzem meg: honnan vették a bátorságot, hogy pusztán a Rebbe ígéretére alapozva elhíreszteljék, hogy lesz helyünk?”

Így feleltünk: „Mivel a Rebbe ígéretet tett, tudtuk, hogy nem kell aggódnunk. Azt mondta, hogy Isten fog gondoskodni mindenről, tehát nem volt miben kételkednünk”.

Miután ezt meghallotta, a tanárnő sírni kezdett. Elmondta, hogy a férjével már nagyon régóta szeretnének gyereket, és nem tudták, hogy fordulhatnak-e a Rebbéhez áldásért, hiszen nem haszidok. Ebből a történetből azonban erőt merítettek és elhatározták, hogy a Rebbe áldását kérik.

Peszách hetében a férj New Yorkba utazott, ellátogatott a Rebbéhez és az áldását kérte, hogy gyermekük szülessen. A Rebbe azt mondta, hogy ha ezentúl betartják a zsidó házasság tisztaságának szabályait, akkor hamarosan gyermekük fog születni. Minden így történt és egy évvel később fiúk születtek.

Így tehát az egyik örömteli eseményből egy másik következett. Számos alkalommal láttam efféle láncreakciót, amit a Rebbe szavai indítottak el.

Yossi Groner rabbi

Heti útravaló az omerszámláláshoz

Ahogy a tavalyi évben, idén is hétről hétre nyújtunk olvasóinknak egy rövid inspirációt az omer idejére. A zsido.com oldalon nap mint nap elolvashatják az idézetek teljes verzióját is.

Harmadik hét – együttérés

A tiferet (együttérés) összefoglalja és harmonizálja a *chesed* kiáradó szeretetét és a *gvurá* fegyelmességét úgy, hogy egy harmadik dimenziót, az igazságot adja hozzá.

Ezt úgy érhetjük el, ha felülemelkedünk a saját egónkon és hajlamainkon. E tulajdonságból ered a tiferet név, mely azt jelenti: szépség. A szeretet és a fegyelmesség különféle színeit olvasszátok egygyé, és ez a harmónia teszi csodálatossá.

15. nap: az együttérés kedvessége (chesed sebetiferet)

Kérdezzük meg magunktól: vajon az együttérésem finom és szerető, vagy inkább sajnálatból táplálkozik és leereszkedő? Lehet, mások így értelmezik, még ha nem is ez a szándékom?

16. nap: fegyelmezett együttérés (gvurá sebetiferet)

Az igazi együttérés néha az, ha nem vagyunk együttérzőek, mivel az nem az együttérző fél szükségleteinek kifejezése, hanem válasz az együttérést fogadó fél igényeire.

17. nap: az együttérés együttérése (tiferet sebetiferet)

A másokkal való együttérést úgy érhetjük el, ha hozzáállunk önfeláldozó, önmagunk fölé emelkedik, és magunkat a másik ember helyzetébe és tapasztalatai közé képzeljük.

18. nap: az együttérés kitartása (necách sebetiferet)

Ahhoz, hogy az ember együttérése lehető legteljesebb és legtökéletesebb legyen, szükséges, hogy az együttérés konzisztens és időtálló legyen.

19. nap: az együttérés alázatossága (hod sebetiferet)

Az együttérésnek tartalmaznia kell az alázatosságot is, nehogy lenézővé, atyáskodóvá, leereszkedővé váljon. Fel kell ismerni, hogy az együttérésre és adományozásra való képességem nem tesz engem jobbá annál, aki mind ezeket tőlem kapja.

20. nap: kötődő együttérés (jeszod sebetiferet)

A tökéletes együttéréshez elengedhetetlenül fontos a kapcsolat, a kötődés: létre kell jönnie egy csatornának az adó és a fogadó fél között, szükség van bizonyos fokú kölcsönösségre.

21. nap: az együttérés szuverenitása (málchut sebetiferet)

Ahhoz, hogy az együttérés teljes legyen, szükséges, hogy elismerjük az egyéni szuverenitást is: vajon méltó módon fejezem-e ki az együttérésemet?

Kóser konyha Maceszlisztből készült piskóta

Párve

12 ek. maceszliszt

6 ek. kókuszreszelék

12 ek. cukor

½ pohár víz vagy gyümölcslé
6 tojás

A száraz összetevőket tálba tesszük. Hozzáadjuk a folyadékot. A tojásokat szétválasztjuk, a sárgákat az előbbi keverékhez adjuk, és összedolgozzuk. A tojásfehérjéket tálba tesszük, és kemény habbá verjük. A habot a maceszlisztes keverékhez adjuk, és óvatosan, nehogy összetörjön, beleforgatjuk a masszába. Sütőpapírral bélelt formában 25-30 perc alatt, 180 fokon készre sütjük.

Változatok:

Almás: egy almát lereszélünk nagy lyukú reszelőn, és a keverékhez adjuk.

Csokicsipszes: egy pohárnyi csokicsipszet keverünk a tésztába.

Kakaós: a száraz hozzávalókhöz adjunk 2-3 ek. kakaóport.

Maceszlisztes tortához: süsünk meg két süteményt az alaprecept szerint. Az első tetejére kenjük lekvárt, vagy datolyakrémet, tegyük rá a második süteményt. Vízgőz fölött olvasszunk fel egy tábla étcsokoládét, és kenjük egyenletesen a felső sütemény tetejére. Várjuk meg, míg a bevonat megszáradul, majd tálaljuk.

Elnémult a „Szól a kakas már” a kállói rebbe szent ajkain

A híres nagykállói csodarabbi, *Taub Jichák Ájzik* (1751-1821) egyenes ági leszármazottja, *Menáchem Mendel Taub*, a hetedik kállói (kálevi) rebbe niszán hó 23-án, vasárnap reggel, 96 éves korában visszaadta lelkét az Örökkévalónak. Reb Taub volt a legidősebb haszid rebbe Izraelben.

A rebbe 1923-ban született az erdélyi Margittán, ahol már apja és nagyapja is neves rabbi-ként működtek, a rozdili haszid dinasztia alapítói voltak. A holokausztban szinte az egész családját elpusztították, elveszítette mind a hat testvérét is. Szinte pontosan 75 évvel ezelőtt, peszách és sávuot között őt is Auschwitzba deportálták, ahol a szadista Mengele kísérletezett rajta – ennek az tragikus eredménye lett, hogy többé nem nőtt szakállá és sosem lehetett saját gyermeke.

A felszabadulás után Svédországba ment, ahol csodálatos módon újból találkozott jegyeseivel, akivel még a háború előtt jegyezték el egymást. Onnan az Egyesült Államokba, Ohióba emigráltak, majd 1962-ben Izraelbe települtek át. A központi fekvésű Rison Lecion városában megalapította a Kiriját Káliv (Nagykálló lakónegyed) kerületet – az alapkövet az első kállói rebbe halálának évfordulóján, ádár hó 7-én rakták le. Később a rebbe Bnej Brákba, majd 2004-ben Jeruzsálemba költözött. A főváros Sikun Chábád negyedében nagy zsinagógát és tanházat emelt és ott is élt. Az apai és nagyapai örömeiket két örökbe fogadott leánya által ismerhette meg.

A rebbe sokat utazott, hogy minél több emberrel megoszt-

hassa emlékeit. Többször el látogatott Magyarországra is, és mindannyiszor elénekelt a híres kállói nótát, a „*Szól a kakas már*” kezdetűt. Utoljára 2014-ben, a magyarorszá-

fogom hirdetni mindazoknak, akik túléltek ezt a háborút”. Az emlékezés és emlékeztetés mellett a rebbe *Kol Menáchem* címmel jelentette meg Tóra-magyarázatait, összesen 13 kötetben.

Fotó: Demecs Zsolt

gi holokauszt 70. évfordulóján járt Budapesten, ahol beszédet mondott a Duna-parti emlékműnél és a Bét Menáchem Iskola énekkarával egy színpadon elénekelt az ősapja által szerzett dalt.

A rebbe életének egyik fő célkitűzése a holokausztban elpusztított emberek emlékének megőrzése volt. Arra biztatott mindenkit, hogy az áldozatok tisztelőre teljes odaadással recitálják a *Smá Jiszráelt*, az egyik legfontosabb zsidó imádságot. Ezt a következőkkel magyarázta: „Sok zsidót néhány órával a felszabadulás előtt vittek és égettek el. Ekkor elmondtam a *Smá Jiszráelt* és így fohászkoztam: Világ Ura! Ez lehet – ne adj Isten – az utolsó alkalom, amikor elmondhatom a *Smá Jiszráelt*. Hamarosan én is az égben leszek a családtagjaim mellett. Ha életet adsz nekem, megígérem, hogy folyamatosan a *Smá Jiszráelt* fogom ismételni, és a Te örökkévalóságodat

Izrael askenázi főabbija, David Lau egy ízben úgy fogalmazott a Reb Taubról, hogy: „egy elragadó elme, aki megmenekült a holokauszt pusztító lángjaiból, hogy továbbörökíthesse a zsidó hagyományokat és az embereket visszavezesse az Örökkévalóhoz vezető ösvényre”.

Az elmúlt hónapokban a rebbe egészségügyi állapota megromlott, de fájdalmai ellenére is eljárt a zsinagógába és többször tartott *tist*, azaz haszid összejövetelt is. Utoljára a választások előtt jelent meg nyilvánosan, amikor a „Tóra Zsidósága” párt támogatására buzdította híveit.

Temetését a hagyományoknak megfelelően még halála napján, vasárnap délután megtartották, de az idő gyorsasága ellenére ezekre rugó tömeg kísérte a jeruzsálemi Hár Hámenuhot temetőbe. Helyét az egyik unokája, *Jiszráel Mordecháj Horowitz* rabbi veszi át.

Emlékéből fakadjon áldás!

Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület / Published weekly by Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: +36-1-268-0183
www.zsido.com / info@zsido.com
Felelős kiadó: **Oberlander Báruch rabbi**
Főszerkesztő: **Steiner Zsófia**

A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza. Kérjük, ne dobja el!

Munkatársak: **Golubovics Martina,**
Dénes Anna, Kovács Jichák, Molnár Zsófia
Nyomdai előkészítés: **Juhász Valéria**
ISSN 1416-4604

